

Guia docent

210106 - DB II - Dibuix II

Última modificació: 08/07/2024

Unitat responsable: Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona
Unitat que imparteix: 752 - RA - Departament de Representació Arquitectònica.

Titulació: GRAU EN ESTUDIS D'ARQUITECTURA (Pla 2014). (Assignatura obligatòria).

Curs: 2024 **Crèdits ECTS:** 6.0 **Idiomes:** Català, Castellà

PROFESSORAT

Professorat responsable: QUERALT GARRIGA GIMENO - BRUNO SEVE

Altres: Segon quadrimestre:
MARIA TERESA AGUADO ROCA - T2
MARIA AMAT VILADOMIU - M4
JOANA AYOXENDRI GAIRAL - M3
PASQUAL BENDICHO CABUTI - M3
RENATA DE MENDONÇA ESPINHEIRA GOMES - M3
MARÍA TERESA DÍEZ BLANCO - M1
MARIA CARMEN ESCODA PASTOR - T1
QUERALT GARRIGA GIMENO - M1, T2
SALVADOR GILABERT SANZ - M2
HECTOR MENDOZA RAMIREZ - M4
ANDREA VERONICA ORTEGA FRUTOS - M1
JOSE ORIOL RIBO VENTURA - T1
ISIDRE SANTACREU TUDO - T1
BRUNO SEVE - M1, M2
ERIK SOLES BRULL - T2
JUDIT TABERNA TORRES - M2
MARIA ISABEL ZARAGOZA DE PEDRO - M1, M4

COMPETÈNCIES DE LA TITULACIÓ A LES QUALS CONTRIBUEIX L'ASSIGNATURA

Específiques:

- EAB1. Aptitud per aplicar els coneixements gràfics a la representació d'espais i objectes (T).
- EAB10. Coneixement adequat i aplicat a l'arquitectura i a l'urbanisme de les bases de topografia, hipsometria i cartografia i les tècniques de modificació del terreny.
- EAB2. Aptitud per concebre i representar els atributs visuals dels objectes i dominar la proporció i les tècniques del dibuix, incloses les informàtiques (T).
- EAB3. Coneixement adequat i aplicat a l'arquitectura i a l'urbanisme dels sistemes de representació de l'espai.
- EAB5. Coneixement adequat i aplicat a l'arquitectura i a l'urbanisme de la geometria mètrica i projectiva.
- EAB6. Coneixement adequat i aplicat a l'arquitectura i a l'urbanisme de les tècniques d'aixecament gràfic en totes les seves fases, des del dibuix d'apunts a la restitució científica.
- EAB4. Coneixement adequat i aplicat a l'arquitectura i a l'urbanisme de l'anàlisi i teoria de la forma i les lleis de la percepció visual.

Genèriques:

- CG2. Conèixer el paper de les belles arts com a factor que pot influir en la qualitat de la concepció arquitectònica.
- CG7. Comprendre les relacions entre les persones i els edificis i entre aquests i el seu entorn, així com la necessitat de relacionar els edificis i els espais situats entre ells en funció de les necessitats i de l'escala humana.

Transversals:

CT2. Sostenibilitat i compromís social: Conèixer i comprendre la complexitat dels fenòmens econòmics i socials típics de la societat del benestar; capacitat per relacionar el benestar amb la globalització i la sostenibilitat; habilitat per usar de forma equilibrada i compatible la tècnica, la tecnologia, l'economia i la sostenibilitat.

CT3. Aprenentatge autònom: Detectar carències en el propi coneixement i superar-les per mitjà de la reflexió crítica i l'elecció de la millor actuació per ampliar aquest coneixement.

CT4. Comunicació oral i escrita: Comunicar-se de forma oral i escrita amb altres persones sobre els resultats de l'aprenentatge, de l'elaboració del pensament i de la presa de decisions; participar en debats sobre temes de la pròpia especialitat.

CT5. Treball en equip: Ser capaç de treballar com a membre d'un equip, ja sigui com un membre més o realitzant tasques de direcció amb la finalitat de contribuir a desenvolupar projectes amb pragmatisme i sentit de la responsabilitat, assumint compromisos que tinguin en compte els recursos disponibles.

CT6. Ús solvent dels recursos de la informació: Gestionar l'adquisició, l'estructuració, l'anàlisi i la visualització de dades i informació de l'àmbit d'especialitat, i valorar de forma crítica els resultats d'aquesta gestió.

CT7. Tercera llengua: Conèixer una tercera llengua, preferentment l'anglès, amb un nivell adequat de forma oral i per escrit i en consonància amb les necessitats que tindran els titulats a cada ensenyament.

Bàsiques:

CB1. Que els estudiants hagin demostrat tenir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que derivi de l'educació secundària general, i normalment es troba a un nivell que, si bé es recolza en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.

CB2. Que els estudiants sàpiguen aplicar els seus coneixements a la seva feina o vocació d'una forma professional i tinguin les competències que es poden demostrar per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins la seva àrea d'estudi.

CB3. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

CB4. Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

CB5. Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posterior amb un grau alt d'autonomia.

METODOLOGIES DOCENTS

Activitats presencials Grup Hores setmana

L Classes pràctiques Petit (Màx. 30) 4

L Treball en Grup / Tallers Petit (Màx. 30) 1

Activitats No Presencials Hores semestre

- Treball autònom 84

OBJECTIUS D'APRENTATGE DE L'ASSIGNATURA

Es tracta d'una assignatura basada en la pràctica de dibuix manual com a eina analítica, de reflexió, ideació i comunicació, que es desenvolupa al segon quadrimestre del primer curs de Grau en Estudis d'Arquitectura, en sessions presencials de 5 hores setmanals i un treball autònom de 6 hores setmanals.

OBJECTIUS D'APRENTATGE: DIBUIX ANALÍTIC, CONCEPTUAL I COMUNICATIU

L'assignatura instrueix i capacita l'estudiant per:

- L'assoliment de destresa en l'enregistrament amb la mà de l'espai arquitectònic, urbà i paisatgístic per desenvolupar soltesa tècnica i creativa essencial.
- L'aprenentatge de la mirada per visualitzar i representar les imatges d'una manera més sintetitzada per visualitzar aspectes formals i bàsics.
- L'aconseguitment de capacitat d'anàlisi i de descripció gràfica mitjançant tècniques toves.
- La capacitat de descontextualitzar conceptes o situacions que desenvolupin un procés creatiu crític.
- Desenvolupar destresa creativa, amb estratègies compositives de l'art i criteri estètic.
- L'assoliment de destresa i domini de textures, ombra, llum, tècniques gràfiques per atorgar expressivitat als dibuixos.
- L'ús i el domini dels instruments gràfics per la representació del projecte arquitectònic tot assolint destresa per configurar composicions equilibrades atenent al format i suport establert.
- desenvolupar criteris d'autoaprenentatge per tal que l'estudiantat analitzi gràficament els espais i les formes de l'arquitectura mitjançant diversos sistemes i tècniques de representació.

CONTINGUT (COMPETÈNCIES)

Objectius específics i metodologia

L'objectiu principal es proporcionar a l'estudiantat de la formació i recursos gràfics que permetin establir un discurs gràfic coherent amb el procés de projectar, amb dibuixos expressius i intencionats. Es tracta de proporcionar la formació adequada per a la representació d'espais arquitectònics i per la formació d'una mentalitat contemporània, compositiva/constructiva, incidint en el tractament de la llum, la correcta proporció dels elements, la percepció de l'espai, la representació de materials, textures, color, tot fent servir els coneixements de Dibuix I i ampliant els coneixements artístics que examinen processos organitzatius, compositius, estructurals que han estat aportats per les experiències plàstiques del segle XX i XXI.

El recursos docents presencials (tallers pràctics, classes teòriques i bibliografia recomanada) dirigit amb un professor/a per cada grup de 20-23 estudiants, es basen en casos d'estudi on l'aprenent exercita "in situ" la visió espacial amb la pràctica de tècniques gràfiques i convencions retòriques del dibuix arquitectònic manual. El professor/a acompanya de manera individualitzada fent les correccions pertinents a cada estudiant durant el procés de cada sessió.

Segons el pla d'estudis vigent l'estudiant ha de desenvolupar una sèrie d'activitats autònomes que es plantegen com una consolidació dels aspectes treballats a la docència presencial. Cada professor/a pot adequar el contingut dels exercicis no presencials al seu grup d'estudiants concret i/o als seus interessos de recerca per tal d'aconseguir reforçar els continguts de classe.

HORES TOTALES DE DEDICACIÓ DE L'ESTUDIANTAT

Tipus	Hores	Percentatge
Hores grup petit	42,0	28.00
Hores activitats dirigides	12,0	8.00
Hores grup gran	12,0	8.00
Hores aprenentatge autònom	84,0	56.00

Dedicació total: 150 h

CONTINGUTS

Tardor

Descripció:

Estructura del curs:

El curs s'estructura en diferents blocs, i a l'inici de cada bloc del temari es fan exercicis introductoris breus amb la intenció que l'estudiant es familiaritzi amb les tècniques. Una part de l'aprenentatge es basa en la còpia, per posteriorment descontextualitzar conceptes o situacions que desenvolupin un procés creatiu crític.

Anàlisi del paisatge

Representació del paisatge a través del reconeixement/anàlisi de les seves condicions estructurals, de textura, materials. L'estudi gràfic s'estendrà a escales diferents: la representació atenta/minuciosa d'espècies vegetals serà compatible amb interpretacions abstractes i generals que afecten a tot tipus de materials integrants del paisatge. L'experiència es desplaçarà des de dibuixos aproximatius de tempteig fins a la realització d'exercicis molt atents a la naturalesa peculiar dels materials. Tot això considerat a través de l'estudi de la tradició del dibuix/pintura del paisatge i dibuixos d'arquitectes exemplars.

Dibuix de la figura humana

Dibuix al natural de la figura humana amb tècnica lliure al taller al Centre d'Art Sant Lluc.

Representació d'una atmosfera

L'exercici parteix de l'anàlisi d'un espai imaginari o d'una arquitectura exemplar. A partir de l'observació directa de l'objecte (una maqueta elaborada per l'estudiant, o vistes a un espai amb característiques especials) es realitzaran tantejos per comprendre el comportament de la geometria en relació amb la llum i visualitzar la síntesis de valors tonals per finalment representar amb tècniques toves l'espai en dos i tres dimensions (secció i perspectiva/axonometria), amb la possibilitat de fer servir fotografies intencionades com a model.

Composició i color

Introducció al tractament del color i de la composició mitjançant diferents exercicis i referències tant d'artistes plàstics com de dibuixos d'arquitectes contemporanis.

Anàlisi d'una obra exemplar de l'arquitectura

L'objectiu d'aquest bloc és aconseguir la capacitat gràfica que permeti la interpretació, estructura, construcció, composició i altres categories a interpretar del model exposat. L'anàlisi de l'obra tindrà com a recurs inicial l'examen d'aquesta a través d'informació bibliogràfica que l'estudiant consultarà, per seguir amb dibuixos de tempteig per aproximar-se als espais prestant atenció a assumptes de proporcions, mesures, escales, construcció, etc.

Alguns dels temes es compartiran amb d'altres assignatures de primer curs, com bases per la teoria o bases de projectes i l'estudiant elaborarà un quadern gràfic en DinA5 que haurà començat amb l'assignatura de Dibuix I i seguirà complimentant al llarg del curs amb anotacions/dibuixos de les assignatures de Dibuix II Bases de Projectes. El llistat d'obres visitables inclou obres de l'arquitecte Jujol amb la participació a un concurs promogut per la Càtedra Jujol.

Dedicació: 35h

Aprenentatge autònom: 35h

Primavera

Descripció:

- LA GEOMETRIA DE LA REPRESENTACIÓ:
 - Representació bidimensional
 - Conceptes i propietats de la representació en perspectiva cònica, axonometria, planta i alçat.
 - La imatge perspectiva: estructura, percepció i relacions amb la fotografia.
 - Lectura i comprensió de la representació d'objectes. Aprehensió i síntesi del espai.
 - Representació i concreció tridimensional:
 - Control mètric, posicional i relacional dels objectes en l'espai.
 - Entrada i extracció de dades en sistemes gràfics tridimensionals.
 - Geometria bàsica de l'espai per a la generació d'objectes: Distàncies, pendents i angles / Perpendicularitat.
 - Operacions de transformació geomètrica. Modificació bàsica d'entitats mitjançant l'edició dels seus paràmetres.
- ANÀLISI GEOMÈTRIC I PERCEPTIU DELS ELEMENTS QUE COMPOSEN ELS OBJECTES:
 - Generació de models virtuals tridimensionals aplicant les interaccions entre cossos geomètrics.
 - Transformació i modificació de formes per a la generació de nous elements de disseny i arquitectura. Estratègies de formalització.
 - Recursos geomètrics aplicats a temes específics per a la resolució de cobertes, el traçat d'escales, generació de malles espacials, i creació de superfícies emprades en arquitectura.
 - Recursos gràfics per al control del asolellament en l'arquitectura i l'urbanisme.
 - Aplicació de les matrius lliures per a la generació de models del terreny i a la seva modificació per a l'adaptació d'elements arquitectònics.

Dedicació: 49h

Aprentatge autònom: 49h

SISTEMA DE QUALIFICACIÓ

El procés d'avaluació és d'avaluació continuada. Aquesta s'obté amb el seguiment de les classes i qualificacions orientatives per a cada un dels exercicis realitzats presencials i no presencials, i en paral·lel s'avaluarà el bloc d'apunts que serà comú amb l'assignatura de Bases de Projectes. El mètode de qualificació seguirà una seqüència on es valorarà l'assoliment de competències més que una mera qualificació.

El curs s'estructura en dos parts, i el conjunt d'exercicis presencials i no presencials realitzats a la primera part es valoraran en un 30% de la nota; i el conjunt d'exercicis realitzats a la segona part es valoraran en un 70% de la nota.

L'estudiantat que no hagi lliurat al menys el 80% dels treballs presencials i no presencials, o no hagi superat l'avaluació continuada tindrà l'opció de presentar-se a l'Examen Final (on també es podran presentar els estudiants que vulguin optar a pujar la nota). Els estudiants que no l'hagin superat tindran l'opció de presentar-se a l'Examen de la convocatòria Extraordinària al mes de Juny.

BIBLIOGRAFIA

Bàsica:

- Delgado, Magali; Redondo, Ernest. Dibujo a mano alzada para arquitectos. Barcelona: Parramón, 2004. ISBN 9788434225497.
- Abrams, Michael. The Art of city sketching : a field manual. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2014. ISBN 9780415817806.
- Albers, Josef. La interacción del color. Edición revisada y ampliada. Madrid: Alianza, 2010. ISBN 9788420664613.
- Berger, John. Modos de ver. Barcelona: Gustavo Gili, 1974. ISBN 8425208033.
- Zevi, B. Saber ver la arquitectura: ensayo sobre la interpretación espacial de la arquitectura. Barcelona: Ediciones Apóstrofe, 1998. ISBN 8445500805.
- Ching, Frank. Dibujo y Proyecto. México D.F. ; Barcelona: Gustavo Gili, 1999. ISBN 9688873659.
- Boerboom, P., Proetel, Tim. Dibujar la luz. Barcelona: Gustavo Gili, 2017. ISBN 9788425230523.
- Edwards, Betty. Aprender a dibujar con el lado derecho del cerebro. Nueva ed. rev. y ampliada. Barcelona: Urano, cop.1994. ISBN 8479530758.
- Cortés Vázquez de Parga, Juan Antonio; Cortés Vázquez de Parga, Juan Antonio; Moneo, Rafael. Comentarios sobre dibujos de 20 arquitectos actuales [en línea]. Barcelona: ETSAB, DL 1976 [Consulta: 07/07/2022]. Disponible a: <https://upcommons.upc.edu/handle/2117/90472>. ISBN 8460006387.
- Lloveras, Joaquín [et al.]. Esguards docents [en línea]. Barcelona: Iniciativa Digital Politècnica, Publicacions Acadèmiques de la UPC, 2021 [Consulta: 07/07/2022]. Disponible a: <https://upcommons.upc.edu/handle/2117/347429>. ISBN 9788498809466.
- Camp, Jeffery. Dibujar con los grandes maestros. 2a. ed. Madrid: Tursen/Hermann Blume, 1982. ISBN 8487756263.

Complementària:

- Ching, Francis D. K.; Juroszek, Steven P. Dibujo y proyecto. México D.F.: Gustavo Gili, 1999. ISBN 9688873659.
- Frost, Mikkel. We buld drawings. 1a edition. Frame Publishers, 2019. ISBN 9492311380.
- Holl, Steven. Cuestiones de percepción : fenomenología de la arquitectura [en línea]. Barcelona: Gustavo Gili, cop. 2011 [Consulta: 07/07/2022]. Disponible a: <https://ebookcentral-proquest-com.recursos.biblioteca.upc.edu/lib/upcatalunya-ebooks/reader.action?docID=3228108>. ISBN 9788425224058.

RECURSOS

Altres recursos:

Els materials i documents de l'assignatura poden estar redactats indistintament en qualsevol dels idiomes d'impartició.